

УДК 027.7.0015

М. О. Подрезова, директор

Наукова бібліотека

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Вул. Преображенська, 24, м. Одеса, 65082, Україна

Тел. 726-04-01

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ: ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ, ТРАДИЦІЙНІ НАПРЯМКИ ТА СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ

У статті розглянута одна з основних складових роботи Наукової бібліотеки ОНУ — наукова робота її співробітників. Простежена історія розвитку Одеського бібліографічного товариства, Науково-дослідної комісії бібліотеки, загальноузівського бібліографічного семінару головної бібліотеки вищої школи Одеси.

Розглянуті традиційні напрямки Наукової роботи та її сучасні пріоритети. Визначаються основні електронні ресурси необхідні для розвитку наукових досліджень.

Ключові слова: Наукова діяльність, бібліографічно-інформаційні ресурси бібліотеки, наукові електронні ресурси, інформаційно-аналітична діяльність.

Наукова бібліотека Одеського Національного університету ім. І. І. Мечникова — одна з найстаріших та найбільших бібліотек на півдні України.

Сьогодні бібліотека володіє близько 4 млн. томів, серед яких визначне місце належить виданням XV-XVIII ст., часто унікальним не тільки для нашої країни, але й для всього світу. Значний обсяг і наукова цінність фондів ставлять Наукову бібліотеку ОНУ в перший ряд вітчизняних бібліотек. Невипадково з 2004 р. фонд стародруків та рукописів НБ ОНУ є об'єктом національного надбання нашої держави.

Наукова бібліотека була заснована у 1817 році як бібліотека Рішельєвського ліцею, названого так на честь першого градоначальника Одеси-герцога А. Є. де-Рішельє. Він взяв безпосередню участь в організації бібліотеки ліцею, поклавши у її основу свою власну бібліотеку і 15 тис. франків на подальше влаштування.

Надалі поповнення бібліотеки відбувалося значною мірою на пожертвування меценатів, викладачів ліцею, надсиланням книг з Імператорської Академії наук в Петербурзі, різних університетів, Московського та Одеського товариств історії та старожитностей, товариства сільського господарства Південної Росії і деяких інших учбових та наукових закладів.

У 1858 році видатний вчений-хірург, прогресивний громадський діяч і педагог М. І. Пирогов, який біля трьох років керував Одеським учбовим округом, гаряче відстоював необхідність перетворення Рішельєвського ліцею в університет, виїжджаючи з Одеси до Києва, подарував ліцею 1600 томів своєї власної книгозбірні з метою заснування там студентської бібліотеки, окремої від основної.

Цінну колекцію книг арабською, турецькою та персицькою мовами було зібрано в бібліотеці Інституту східних мов при Рішельєвському ліцеї, але у 1854 році викладання східних мов у ліцеї було припинено, це зібрання за розпорядженням міністра народної освіти переправили до складу бібліотеки Санкт-Петербурзького університету, де відкрили факультет східних мов [1].

У 1865 році на базі Рішельєвського ліцею в Одесі було засновано Новоросійський університет.

За свідченням першого історіографа Новоросійського університету О. І. Маркевича, коли університет 1 травня 1865 року прийняв від ліцею бібліотеку, в ній налічувалося 28505 томів так званої основної бібліотеки і 4930 томів студентської [2]. Подальше поповнення бібліотеки відбувалося лише в незначній мірі коштами державного бюджету, які були дуже малі порівняно з потребами бібліотеки. Але не дивлячись на всі негаразди, фонди бібліотеки швидко зростали, і вона стала одним з крупніших та відомих осередків науки та культури.

Напередодні Першої світової війни (1913 р.) загальна кількість томів в основній бібліотеці збільшилася у порівненні складом бібліотеки у рік його заснування, майже у 10 разів(278515 томів) і мала 1629 карт, планів, схем; студентська- більш як у 5 разів(22844 томів) карт, планів, схем-59 [3].

Більшою своєю частиною бібліотека збагачувалась колекціями книг, які дарували різні приватні особи, наукові, культурні, добродійні заклади.

Першим важливим за своїм значенням і обсягом книжковим придбанням була слов'янська бібліотека відомого професора-славіста та етнографа А. Кухарського. Не менш цінним у науковому відношенні стало придбання у 1867 році бібліотек академіка П. С. Білярського і відомого польського історика права І. М. Губе. У 70-х роках ХІХ ст. бібліотека поповнилася стародруківаними книгами місцевих старовірів.

Московський університет, Петербурзька академія наук, Пулковська обсерваторія, Афінівський університет відгукнулися на прохання Новоросійського університету і передали в дарунок дублети з книгозховищ своїх бібліотек. Надсилали свої видання Дерптський, Петербурзький, Харківський, Київський університети.

Університет одержував в дарунок книги від багатьох приватних осіб.

Наприкінці 90-х років ХІХ ст. В бібліотеку надійшли найцінніші фонди славіста В. Григоровича, родини Воронцових, О. Г. Строганова, історика, члена-кореспондента Петербурзької АН, директора Публічної бібліотеки в Петербурзі М. К. Шильдера та інші.

У 60-ті роки ХХ ст. до бібліотеки надійшли особисті колекції професорів Одеського університету Б. О. Лупанова (1960)-фахівця з романо-германської філології, А. Г. Готалова-Готліба (1961), який заповів свою власну книгозбірню педагогічних творів. Надзвичайно цінним надбанням стала бібліотека доцента Ф. Є. Петруня, що містила в основному літературу з питань географії, геофізики і геології країни та інших регіонів. У 1996 році до бібліотеки надійшло книжкове зібрання доктора філологічних наук, професора С. П. Ільова[4]. В основному, це книги з питань літературознавства і мовознавства. На початку ХХІ ст. В Наукову бібліотеку передані приватні колекції професорів геолого-географічного факультета, докторів геолого-географічних наук І. П. Зелінського і Г. І. Швєбса, доктора фізико-математичних наук, професора В. А. Сминтини, доктора філологічних наук, професора А. К. Смольскої.

У 1920 році ліквідовано Новоросійський університет. Почалася епоха реформ та експериментів радянської влади у вищій школі, що відбилося і на історії бібліотеки. Замість Новоросійського університету з'явилися галузеві інститути: Інститути народної освіти(ІНО), Гуманітарно-суспільний інститут(Гумобін), перетворений в інститут Народного господарства, інститут — медичний, Фізико-математичний, Сільськогосподарський, Політехнічний. Основна частина фондів, що залишилася в старому приміщенні бібліотеки по вулиці Преображенській, 24, здобула назву Центральної наукової бібліотеки міста Одеси. Вона обслуговувала вищі учбові та наукові заклади міста. Фонди бібліотеки включили книги з бібліотек учбових закладів, ліквідованих у місті радянською владою: Вищих жіночих курсів, Кадетського корпусу, Єпархіальної семінарії, Інституту шляхетних дівчат, пізніше Археологічного та міжнародного інститутів та ін.

До бібліотеки продовжували надходити книжкові колекції, які дарували окремі викладачі вузів та діячі науки і культури [5].

Бібліотека набирала наукового потенціалу. В Новоросійському університеті наукову роботу проводили професори, та вже з початку ХХ ст. це були спеціалісти-бібліотекарі. У різні періоди існування бібліотеки основними напрямками наукових досліджень залишалися три: 1. Розкриття фондів бібліотеки; 2. Вивчення та популяризація праць вчених університету; 3. Підготовка та видання тематичних та бібліографічних інформаційних покажчиків на допомогу науковому та навчальному процесу.

Ці напрямки як у чистому вигляді, так і в різних сполученнях актуальні й сьогодні. Фактично наукова робота в бібліотеці почалася в 1888 р., коли штатним бібліотекарем почав працювати П. С. Шестериков. Вченою Радою університету у 1913 р. йому було доручено вивчити організацію бібліотечної справи в Російській імперії з метою застосування передового досвіду в роботі університетської бібліотеки. Він вивчив роботу публічних, університетських, академічних бібліотек, бібліотек музеїв та наукових товариств. П. С. Шестериков глибоко проаналізував постановку бібліотечної справи в країні, детально описав організацію бібліотеки Новоросійського університету, дав рекомендації по її удосконаленню. Слід сказати, що структура бібліотеки, організація її фондів та користування ними в бібліотеці ІНУ на той час були на вищому рівні, ніж у багатьох університетських бібліотеках Росії.

На початок ХХ ст. швидко зростав обсяг друкованої продукції, зокрема в Україні. Розшукування та облік літератури

ускладнювалися все більше. Це ставало великою перешкодою на шляху створення бібліографічних праць. Виникла потреба у бібліографічній організації. Всі ці чинники викликали відкриття у 1910 р. у Львові, при Науковому товаристві ім. Т. Г. Шевченка, Бібліографічної комісії, яка прагнула об'єднати бібліографів для розробки повної бібліографії українського друку. Поряд з комісією виникла ще одна самостійна організація-бібліографічне бюро, яке мало зайнятися поточним обліком нових українських видань.

У 1906 р., за ініціативою бібліотекаря Новоросійського університету П. С. Шестерикова, було створено бібліотечний гурток, члени якого через рік вирішили перетворити його в товариство, було складено проект Статуту та подано на розгляд професорам університету. Статут було затверджено 5 березня 1911 р. Головою був обраний професор І. А. Линниченко.

Одеське бібліографічне товариство з 1913 до 1917 р. видало 5 томів (36 випусків) своїх "Известий". У ці роки побачила світ низка краєзнавчих бібліографій, в тому числі бібліографічні списки з історії Одеси, Бессарабії, покажчики літератури проф. М. Ф. Комарова, Г. С. Сковороди, детальні описи деяких місцевих видань.

У період існування бібліотеки як Центральної наукової (1920-1930), основою якої стала бібліотека університету, було добре організована та широко велася наукова робота. Директором бібліотеки на той час став С. Л. Рубінштейн, всесвітньо відомий у подальшому вчений-психолог, член-кореспондент АН СРСР, академік АПН СРСР. На чолі Наукової бібліотеки він зміг добитися права бібліотеки друкувати наукові праці (було видано 3 томи).

У цей час бібліотека стала не тільки провідним науковим закладом, що забезпечував науковий процес у місті, а й стала відомою в Україні та Радянському Союзі. Основним напрямком діяльності було перетворення її з книгосховища на активний фактор загальної системи освіти в країні, придало їй ваги та поставило на належне місце серед наукових закладів, що вивчали питання бібліотекознавства, книговедення та бібліографії. Цей напрямок діяльності і сьогодні залишається найважливішим — на новому рівні наукової роботи.

У 1923 році при бібліотеці було засновано бібліографічний семінар, який став осередком наукової праці бібліотеки. Наприкінці 20-х років його перетворили на науково-дослідну комісію. Свої завдання семінар визначав досить чітко, об'єднуючи теоретичну розробку питань бібліотекознавства, бібліографії та книгознавства з практичними

завданнями бібліотеки, як наукової установи. Розроблялися питання наукової класифікації, яку було покладено в основу реформ систематичного каталогу бібліотеки, обговорювалися проблеми вивчення стародруків та рукописних фондів, введення їх до широкого наукового обігу. Значну кількість досліджень учасники бібліографічного семінару присвячували саме українознавчій тематиці. Було складено бібліографію творів видатних українських діячів — М. С. Грушевського, С. Єфремова, В. Гнатюка, українського літературознавства в цілому за 1926 рік та інші [6].

У 1920-1930-ті рр. проводилася інтенсивна робота в Науково-дослідній комісії бібліотеки, що складалася зі співробітників та аспірантів на чолі з директором С. Л. Рубінштейном. Комісія слухала та обговорювала наукові доповіді, реферати, звіти. У цей час було складено бібліографію *Україна*, українського літературознавства, преси революційного періоду, національних меншин Одеси, сходознавчої літератури.

С. Л. Рубінштейн розробив проект програми загальноузівського семінару головної бібліотеки вищої школи Одеси, який почав працювати у 1924 р. Через два роки при бібліотеці під керівництвом вченого було створено аспірантуру, де навчалися 4 аспіранти. Один з них С. Я. Боровий став доктором історичних наук [7].

С. Л. Рубінштейн виступав з доповідями на першій нараді працівників книги у Харкові (1923), першій конференції наукових бібліотек в Києві (1925), Другому Всеросійському з'їзді в Москві (1926). У 1927 р. його обрали членом президії Бібліографічної комісії при ВУАН, він працював у правлінні Українського бібліографічного товариства в Одесі та редколегії, яка видавала "Записки Українського бібліографічного товариства".

У цей період у бібліографічному семінарі активно працював відомий літературознавець, фольклорист, етнограф, бібліограф К. О. Копержинський. У 1925-1929 рр. він викладав в Інституті народної освіти, одночасно публікував свої дослідження у "Працях Центральної наукової бібліотеки м. Одеси".

Серед співробітників Наукової бібліотеки того періоду слід згадати О. Л. Вайнштейна, історика за фахом. Він обіймав посаду вченого секретаря, заступника директора бібліотеки. Він серйозно вивчав Воронцовський та Строганівський фонди, опублікував низку статей за результатами цієї роботи.

Г. Д. Штейнванд відомий ґрунтовною роботою з описання всіх періодичних видань Одеси періоду 1917-1921 рр. (разом з С. П'ятницькою, Т. Ходжаш, аспірантом кафедри бібліографії А. Варнеке, М. Рапопорт, аспірантом С. Боровим [8].

У 1930 році згідно з постановою Раднаркому України Центральну наукову бібліотеку м. Одеси було об'єднано з Одеською публічною бібліотекою (нині Державна наукова бібліотека ім. О. М. Горького). Фактично об'єднання відбулося лише за адміністративним примусом. Кожна з цих бібліотек залишалася у своїх приміщеннях зі своїми фондами, хоча частину фондів Центральної наукової бібліотеки, в тому числі найцінніший фонд Музею книги та довідково-бібліографічних видань, було передано публічній бібліотеці.

У 1933 році згідно з постановою Раднаркому РСФСР та України було відкрито Одеський державний університет і наступного року бібліотека знов перейшла до його складу. Бібліотека стала одержувати обов'язковий платний екземпляр усіх книжкових видань, що виходили в Україні. Напередодні Великої вітчизняної війни книжковий фонд включав 1 млн. 300 тис. томів. Студентська бібліотека нараховувала 100 тис. томів, мала 10 штатних співробітників.

Великою подією в науковому житті бібліотеки стало відзначення 90-ї річниці з дня смерті І. П. Котляревського. Відділ україністики бібліотеки підготував велику добірку джерел з українського літературознавства за 1917-1928 рр. Спираючись на цей матеріал, аспірант О. М. Горецький та професор К. О. Копержинський склали бібліографію "Михайло Коцюбинський: Бібліографія за 10 років" Ця робота стала продовженням бібліографії М. Комарова (доведена до 1902 р. включно) та С. Єфремова (до 1903 р.)

Таким чином, можна говорити про планову бібліографічну роботу бібліотеки, починаючи з 1920-х рр. Ця робота була продовжена та набула нового змісту після відтворення університетів в Україні та організації Одеського державного університету у 1933 р.

З 1938 р. з моменту утворення бібліографічного відділу в бібліотеці, його співробітники активно включилися в інформаційно-довідкову, видавничу, краєзнавчу роботу. Видавалися бібліографічні довідники, продовжилося поповнення краєзнавчої картотеки, розпочалася робота над картотекою праць вчених університету.

Події Великої вітчизняної війни залишили свій слід й у долі університетської бібліотеки. Під час героїчної оборони Одеси в приміщенні бібліотеки розташовувався штаб ПВО та винищувальний батальйон. Після відходу наших військ бібліотека являла гнітючий вигляд: було вибито скло у вікнах, повалено стелажі, книги розкрадалися. Тільки незначну частку бібліотеки, головним чином, мінімум учбової літератури знайшли змогу вивезти під час евакуації університету в Туркменію (Байрам-Алі). Основні фонди університетської бібліотеки, що залишилися в Одесі, знову перейшли до відання публічної бібліотеки м. Одеси. До бібліотеки університету в ті тяжкі роки повернулися і далі багато років працювали знавці бібліотечної справи: А. К. Папаспіраки, М. В. Севасьянова, О. Е. Юрківська, М. В. Аргіропуло, Л. К. Брун, брати Є. М. та В. М. Чернецькі, М. М. Беляєва та інші. Вони зберегли найцінніші іменні фонди, радянські видання. Під час окупації бібліотека зазнала великої шкоди: Був знищений її картографічний фонд, до складу якого входили рідкісні карти та атласи, портулани. Цей фонд (17 аркушів) знаходився в приміщенні географічного факультету на вулиці Щепкіна, яке згоріло. У серпні 1944 року поновила нормальну діяльність бібліотека.

У лютому 1945 року наукову бібліотеку біло затверджено як науково-дослідну установу університету і встановлено для неї самостійний бюджет.

Після надання Наказу РНК УРСР 1945 р. про надання бібліотеці статусу наукової установи, який став величезною подією у житті бібліотеки, наукова робота зайняла одне з основних місць в усій її діяльності. Тепер, поряд з науково-та навчально-допоміжною роботою, співробітники отримали можливість займатися самостійною науково-дослідною діяльністю, тісно пов'язаною з науковими темами професорсько-викладацького складу університету. Наукова робота бібліотеки стала складовою частиною наукової роботи всього університету, узгодженою з нею. Відтоді плани та тематика роботи бібліотеки затверджується Вченою радою університету, куратором її є проректор з наукової роботи.

Основною науковою темою стає один з видів краєзнавчої тематики-моніторинг публікацій співробітників університету та робіт про них, які дозволяють скласти об'єктивну картину діяльності всього університету, його підрозділів, наукових шкіл, розвитку наукового та навчального процесу як в історичному аспекті, так і з точки зору сучасного стану. Необхідно було підняти величезний пласт матеріалу за всі роки існування університету, який відбивав би діяльність всіх його співробітників.

Результатом цієї грандіозної роботи бібліографів 1945-середини 1960-х рр. стала підготовка до видання бібліографічного словника професорсько-викладацького складу ОДУ. З метою збору матеріалу бібліографи працювали в Одеському обласному архіві, архіві університету, виїжджали у відрядження до архівів Києва, Харкова, Дніпропетровська. Викладачі, які на той час працювали в університеті, заповнювали анкети та давали відомості про свої публікації. Було зібрано відомості про 714 осіб вчених, розпочалася робота над виданням. Але ця робота була припинена з невідомих причин, і матеріали залишилися в архіві бібліографічного відділу в рукописному варіанті.

З початку 1950-х років бібліотеку очолив кандидат філологічних наук, доцент М. В. Павлюк — освічений славіст, талановитий лінгвіст, який пізніше завідував кафедрою російської мови Одеського університету. Він багато зробив для зростання престижу Наукової бібліотеки. Ця людина, яка сама багато та творчо працювала, зуміла організувати наукову роботу колективу бібліотеки таким чином, що за час його

директорства були видані бібліографічні покажчики, які стали прикрасою в загальній масі публікацій в університеті.

Так, у 1957р. побачив світ спеціальний випуск “Праць Одеського державного університету” (Т. 147. Бібліографічна серія, вип. 1.) Підготовка першого збірника бібліографічних робіт була зумовлена тим, що багато вчених нашого вузу своїми видатними досягненнями та відкриттями зробили значний внесок у вітчизняну та світову науку. Однак до того часу не було ні одного бібліографічного посібника, який відобразив би у повній мірі та систематичності наукову продукцію університету за весь дореволюційний період. Відкрила цей збірник стаття самого Миколи Васильовича Павлюка “Періодичні видання Одеського(Новоросійського) університету за 90 років”. Тут же було вміщено систематичний покажчик до “Записок Новороссийского университета” за 1867-1919 рр. (укладачі О. Ф. Борисова, М. М. Бушева, Р. М. Рапопорт). До 100-річного ювілею університету у 1965 р. було випущено фундаментальне видання “Історія Одеського університету за 100 років”, у підготовці якого брали активну участь бібліотекарі Наукової бібліотеки, М. В. Павлюк був членом редакційної колегії.

У післявоєнні роки у бібліотеці продовжували працювати найстаріші її робітники, представники старої інтелігенції, які отримали освіту ще до революції.

Одним з найстаріших працівників бібліотеки, досконально знайомих з фондами, була Т. З. Ходжаш. Вона багато часу присвятила підготовці “Путівника до Науковій бібліотеці ОДУ”(1959), який давав уявлення про книжкові багатства, систему їхньої класифікації, організацію та структуру бібліотеки, її історію, сучасність, роботу з обслуговуванням читачів, наукову роботу.

Не тільки бібліотекарем, а й науковим співробітником була Т. М. Гольд. Вона була відома сіюми публікаціями в наукових журналах з біології про вчених-ботаніків зі світовими іменами Г. А. Боровикова, І. І. Пузанова, В. І. Липського, П. С. Шестерикова, В. А. Ротерта. Вона присвятила багато часу укладанню систематичного покажчика до “Записок” Товариства сільського господарства Південної Росії. Організація такого друкованого органу на початку ХІХ ст. мала величезне значення, як практичне, так і наукове. “Записки” виходили протягом 89 років та представляли собою своєрідну енциклопедію сільськогосподарських знань, накопичених майже за століття, відбивали еволюцію науки в період існування товариства. і укладанні цього покажчика взяли участь також вчені університету, такі як О. О. Ковалевський, О. Нордман, І. К. Пачоський, О. О. Браунер та інші.

Естафету бібліографів післявоєнного часу підхопили наші “живі класики”, бібліографи-краєзнавці, дослідники книги О. Ю. Ноткіна та В. С. Фельдман. Півстоліття пов’язують подружжя з Науковою бібліотекою-півстоліття служіння книзі, вивчення та популяризації історії міста, їхні знання величезні, за довідками та консультаціями до них звертаються не тільки студенти та викладачі університету, інших вузів міста, а й спеціалісти з інших міст області, країни, з-за кордону: це і літературознавці, і історики, і журналісти, і видавці, і мистецтвознавці і багато інших людей, хто цікавиться книгою та історією краю. В. С. Фельдман — перший лауреат міжнародної премії Й. Дерібаса (2001).

У 1960-90-х рр. плідно працювала у бібліотеці освічений бібліограф, заступник директора з наукової роботи Е. В. Пилипчук.

1970-1980-ті рр. знаменувалися становленням системи науково-технічної інформації в країні. Різко збільшився попит на продукцію центральних, галузевих, регіональних органів інформації. У структурі державних установ та організації з’явилися нові підрозділи-інформаційні відділи, в яких працював штат інженерів-інформаторів. Бібліотеки також стали органами науково-технічної інфрмачії. Було відкрито такий підрозділ і в Науковій бібліотеці Одеського університету. У ці роки до штату бібліотеки влилася ціла плеяда спеціалістів з природничих наук: Біологи М. О. Подрезова, Т. М.

Добринова, математик Л. М. Крапивка, хіміки С. М. Кириченко, Н. С. Тахтарова, інженер-електрофізик Г. І. Войченко, географ В. В. Самодурова.

Наступні чверть століття до здобуття Україною державної незалежності бібліотека Одеського університету продовжувала активно розвиватися. Розвиток бібліотечного обслуговування в Україні у 1990-ті роки відзначено серйозними протиріччями-безсумнівними на одних напрямках і втратами на інших, активізацією одних бібліотек і угасанням інших. В останні роки ми всі стали свідками того, як змінюється уявлення про завдання і можливості бібліотек, про їхнє місце в культурній, науковій і інформаційній інфраструктурі.

Розвиток бібліотечно-інформаційного процесу, діалектика наукової роботи потребує визначення стратегії. Рухатися шляхом поступового перетворення бібліотеки у справді наукову організацію неможливо без розробки концепції науково-дослідницької діяльності університетської бібліотеки, створення певної її моделі. Зрозуміло, при цьому ми відштовхуємося від багатого досвіду нашої НБ як фундаментальної бібліотеки класичного університету. Пройдено певний практичний шлях існування НБ як науково-дослідницького підрозділу університету. Тому річ піде про ту практичну модель, яка складалася протягом багатьох десятиріч. Але різкі зміни умов бібліографічної та взагалі бібліотечної роботи наприкінці ХХ- початку ХХІ ст. потребують корекції її традиційних напрямків, а також постановки роботи у нових формах. Зріз наукових і практичних результатів у різних сферах, які були досягнені бібліотекою за останні роки, допомагає розкрити основні тенденції та пріоритетні напрямки її науково-дослідницької діяльності.

Науковою роботою в тій чи іншій мірі займаються усі головні спеціалісти, кваліфіковані штатні співробітники з великим досвідом роботи в бібліотеці та знанням її фондів. Прикладом широкого залучення названих спеціалістів до наукової роботи бібліотеки є підготовка і публікація колективної монографії “Наукова бібліотека Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова: Історичний нарис. До 185-річчя заснування” (Одеса, 2002). Однак традиційно склалося, що наукові дослідження є серед пріоритетів діяльності двох підрозділів НБ — саме бібліографічного відділу і відділу рідкісних книг та рукописів, співробітники яких поєднують у своїй роботі бібліотечно-бібліографічну практику з історико-книгознавчими дослідженнями фондів. Тому, на нашу думку, справжніх професіоналів з цих відділів цілком правомірно назвати науковцями-бібліотекарями. Зрозуміло, що підготовка кадрів і в цілому формування штату відділу рідкісних видань і бібліографічного відділу є складною проблемою для адміністрації університетських бібліотек. Ми вважаємо, що сьогодні у нас існує колектив високопрофесійних науковців та бібліотекарів-практиків, хоч чимало проблем ще залишається.

Відзначимо пріоритетні напрямки наукової роботи нашої бібліотеки.

Краєзнавчі студії

Бібліотека ОНУ як вузівська бібліотека, орієнтуючись у своїй роботі на запити читачів — викладачів та студентів університету — комплектує свої фонди згідно з науковою тематикою кафедр та учбовою програмою факультетів, намагається своєчасно забезпечувати бібліографічною інформацією ті наукові проблеми, які ставлять перед собою та перед студентами вчені університету.

Вже багато років Бібліотека університету веде краєзнавчу тематику, відбирає, систематизує та аналізує надзвичайно цінний матеріал, який накопичився в її фондах за всю історію університету.

Наукова робота по укладанню бібліографічних показників з краєзнавчої тематики в НБ ОНУ ведеться за такими напрямками: а) історія ОНУ в персоналіях; б) краєзнавство в тематичних бібліографічних показниках та списках літератури; в) розкриття фондів бібліотеки; г) бібліографічна допомога творчим колективам (редколегіям) ОНУ в підготовці книг з історії нашого міста та університету.

Сьогодні НБ ОНУ може надати своєму читачеві величезний довідковий апарат (традиційні та електронні бази даних) — каталоги, картотеки, бібліографічні показники з краєзнавчої тематики. Особливо слід сказати про тематичну базу даних “Одесика”, яка щорічно поповнюється не тільки матеріалами з нових надходжень, але і маловідомими матеріалами минулих років.

Прикладом спеціального звернення до краєзнавчої тематики є показник “Причорноморські німці. Їх вклад у розвиток м. Одеси та регіону 1803-1917) (Одеса, 1999); друге доповнене видання — “Причорноморські німці у житті та діяльності м. Одеси та регіону. 1803-2003)” вийшло у 2003 р. і викликало великий інтерес далеко за межами міста. Показник вийшов за фінансовою участю Інституту германських і східноєвропейських досліджень у м. Геттингені (ФРН).

Біографічні дослідження

Впродовж останніх років спостерігається бурхливий розвиток української біографістики, що зумовило необхідність та актуальність інформаційно-бібліографічного забезпечення цієї спеціальної історичної дисципліни. Перший напрямок краєзнавчої бібліографії в НБ повністю співпадає з цілями та задачами, які стоять перед українською біографістикою. Одночасно вийшло в світ відразу декілька видань з історії університету, ініціаторами та творцями яких можна вважати Наукову бібліотеку ОНУ. Маємо на увазі біографічний словник “Професори Одеського (Новоросійського) університету”: В 4 т. (Одеса, 2000), “Професори Одеського (Новоросійського) університету”: В 4 т., 2-е вид., доповнене (Одеса, 2005), енциклопедичний словник “Випускники Одеського (Новоросійського) університету”, вип. 1 (Одеса, 2005)

Відзначимо ще одне видання, яке вийшло друком до 140-річчя нашого університету — “Дарувальники Наукової бібліотеки Одеського (Новоросійського) університету (1865-1920): Матеріали до історії Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова” (Одеса, 2005), яке було підготовлено співробітниками відділу рідкісних книжок (частина I: Приватні особи) та бібліографічного відділу (частина II: Організаційно-дарувальники). Матеріал, який було зібрано, може бути корисним не тільки для вивчення історії університету і рішення специфічних бібліотекознавчих проблем, але і для краєзнавчих штудій. Дані, отримані в результаті роботи з бібліотечною документацією та каталогами, дозволяють скласти більш повне уявлення про склад дарувальників бібліотеки за 55 років й доповнити наші знання про інтелектуальне життя одеського суспільства в останній третині XIX-на початку XX ст. Крім того, аналіз складу дарувальників бібліотеки може сприяти дослідженням про участь різних етнічних груп у культурному житті міста, що суттєво для такого багатонаціонального й багатоконфесійного міста, як Одеса.

Крім того, вийшли друком біобібліографічні показники літератури, присвячених професорам ОНУ із серії “Біобібліографія вчених ОНУ”: “А. І. Маркевич (1864-1903)”, “Е. Н. Щепкин (1860-1920)”, “В. А. Сминтина”, “В. Д. Севастьянов”, “И. П. Зелинский”, “Н. М. Шляхова” та ін. В 2003 році вийшов біобібліографічний показник, підготовлений разом зі співробітниками філологічного факультету ОНУ “Філологічний факультет Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова: Бібліографія, 1991-2001”. I

“Професори Одеського (Новоросійського) університету” і “Випускники Одеського (Новоросійського) університету” — це рідкісна можливість побачити історію університету через призму біографій його видатних діячів. Робота бібліотеки по вивченню історії університету в його персоналіях продовжується. Сьогодні завершується робота над наступним випуском енциклопедичного словника “Випускники Одеського (Новоросійського) університету”, вийшли друком біобібліографічні покажчики, присвячені професорам нашого університету О. Г. Топчієву, Ю. Д. Шуйському, Д. П. Урсу, де наші співробітники виконували редакторсько-бібліографічну роботу.

Наукова бібліотека ОНУ бере участь у створенні національної бібліографії України, репертуару як української книги та періодики, так і іноземної україніки. Перші кроки цієї роботи відбиті у покажчику “Українська книга в іменних фондах Наукової бібліотеки ОНУ ім. І. І. Мечникова” (Одеса, 1999). В наступні роки було здійснене наукове освоєння цілого прошарку іноземної україніки, завдяки чому в науковий та культурний обіг були введені цінні джерела з історії України, надруковані у XV-XVIII ст. Результати цих розвідок відбиті у серії статей і доповідях на наукових конференціях.

Вийшло друком наукове видання “Гартман Шедель. Про європейську область Сарматію”. “Всесвітня хроніка” Г. Шеделя (Нюрнберг, 1493) — справжній шедевр книгодрукування XV ст. Ця славетна інкунабула є окрасою фонду стародруків НБ ОНУ. У розділі “Про європейську область Сарматію” міститься цінна інформація про Україну. Але до теперішнього часу він не був перекладений українською мовою, хоча заслуговує на увагу дослідників, які займаються українською минувиною. Робота складається з вступної статті “Гартман Шедель та Сарматія”, публікації джерела латинською та його перекладу українською мовами, коментарів, а також містить іменний та географічний покажчики, що відображають назви оригіналу та перекладу, список використаної літератури.

Продовжується робота над збіркою статей та повідомлень серії “Джерела за історією України в виданнях XV-XVIII ст. у фондах Наукової бібліотеки ОНУ”.

Як установа-фондоутримувач книжкових пам’яток, у 2002 р. бібліотека приєдналася до створення Державного реєстру книжкових пам’яток України як складової частини Державного реєстру національного культурного надбання.

Внесенню записів та передачі відомостей, тобто введенню книжкових пам’яток до наукового та культурного обігу — повинна передувати серйозна робота з їх виявлення, опису чи переопису, атрибуції та опрацювання окремих документів та колекцій. До речі, й сьогодні продовжується відбір стародруків з основного фонду: у 2006р. у відділ рідкісних книг та рукописів було відібрано 294 од. зб.

Одним з пріоритетних напрямків діяльності бібліотеки є збереження та інформаційне розкриття колекцій рідкісних та цінних відань. Бібліографічно-інформаційна діяльність відділів рідкісної книги — це складна специфічна робота, яка потребує різнобічної професійної підготовки персоналу. Бібліографування книжкових пам’яток потребує глибокої наукової розробки джерел, пов’язаних з книгознавчими та бібліотечними штудіями. Тільки за умовою такого підходу можливо здійснити виявлення, облік та реєстрацію книжкових пам’яток. Але якби чудові карткові каталоги не існували у бібліотеці, але без друкованого, а бажано, й електронного каталогу, фонд стародруків не можна вважати введеним у науковий обіг, він лишається відомим та доступним лише незначній кількості спеціалістів, і в масштабах світу не враховується. Уявлення про цінність зібрання можна одержати тільки після укладання каталогу. Тому природним продовженням і завершенням таких наукових описів є публікація друкованих каталогів окремих колекцій й електронних каталогів. Створення таких каталогів дійсно є науковим дослідженням.

Результати роботи по інформаційному розкриттю багатого фонду стародруків, яка проведена у бібліотеці за останні роки, відтворилися у надрукованому в минулому році “Каталозі видань XVI в. у фондах Наукової бібліотеки ОНУ ім. І. І. Мечникова”. Колекція видань XVI ст. у фондах Наукової бібліотеки ОНУ ім. І. І. Мечникова нараховує 502 видання. Тут зібрані книги на 12 мовах, які побачили світ у німецьких землях, Італії, Франції, Іспанії, Нідерландах, Данії, Англії, Чехії, Польщі та Україні. Відначимо виключно велику кількість бібліографічних рідкостей і так званих “уніків”, які відсутні в найбільших книгосховищах світу. Тому була обрана методика роботи, згідно якої опис

Том 12. Випуск 4. Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство С. 10-28.

примірників був достить ретельний. Ми також прагнули відтворити існування книги у тому чи іншому культурно-історичному контексті на протязі п’яти століть.

Каталог містить 6 покажчиків (назв, хронологічний, видавців та друкарів, імен правителів Європи, які видавали укази, закони та постанови, що були надруковані, покажчик осіб, які згадувались у виданнях, тобто редакторів, перекладачів, укладачів, та покажчик власників). Відзначимо, що ця складна і відповідальна робота отримала позитивні відгуки колег.

Велику увагу приділяють співробітники відділу рідкої книги і рукописів науковій роботі-розкриттю неоцінених фондів університетської бібліотеки. Це-оглядові статті, присвячені рідкісним виданням класиків української літератури, які знаходяться у відділі рідкісних книжок — “З дореволюційної Шевченкіани”, “Франківські видання у фондах Наукової бібліотеки”, Видання творів Лесі Українки у фондах бібліотеки Одеського університету”; оглядові статті, що розкривають іменні фонди-“Фонд Лупанова в НБ ОДУ”, “Драматургічний фонд Наукової бібліотеки(фонд М. В. Терещенка)”. Є роботи, присвячені окремим проблемам книгознавства, як, наприклад, “Первые книги гражданского шрифта в фондах НБ ОГУ”. Наступний, вищий щабель-створення бібліографічних покажчиків, як от: “Українська книга в іменних фондах Наукової бібліотеки Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова”, “Рідкісні французькі видання XVI-XVIII ст. в зібраннях Наукової бібліотеки Одеського національного університету”, “Італійська книга епохи Відродження у фондах бібліотеки Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова.

Протягом кількох років продовжується робота з вивчення та опису історичних колекцій. Наукова бібліотека має у своєму складі 12 іменних книжкових зібрань, які були подаровані чи за заповітом їх власника передані у фонд університетської бібліотеки.

Предметом особливої гордості нашого університету є Воронцовський фонд Наукової бібліотеки. Підготовка наукового каталогу, який відповідає як сучасним вимогам каталогізації, так і рівню цього престижного книжкового зібрання, потребує ретельної наукової роботи. Поряд з попримірниковим описом книг і періодичних видань значна увага приділяється історії формування цієї бібліотеки протягом більш як 120 років її збирання кількома поколіннями відомої сім’ї. При цьому співробітники бібліотеки активно залучають архіви України та Росії.

Попримірниковий опис книжкових пам’яток на сучасному рівні можливий тільки за умов використання новітніх електронних технологій. Створення електронної бази даних стародруків у програмі Librer було розпочате у 2002 р. Зараз занесено 1300 записів (видання XV-XVII ст.).

Ще одна сфера застосування електронних технологій — відтворення на інформаційному рівні так званих “розпорошених” книжкових колекцій. Так, впродовж 5 років триває реконструкція цінної колекції стародруків з бібліотеки відомого історика та юриста сенатора Р. М. Губе (1803-1890), яка була придбана Новоросійським університетом у 1868 р. Це унікальне зібрання містить чимало бібліографічних раритетів — статутів середньовічних міст, законів європейських країн та праць видатних юристів

минулого. Планується також реконструкція бібліотеки відомого польського славіста професора А. Кухарського.

У 2007 р. Наукова бібліотека придбала ще дві ліцензовані програми для оцифрування рідкої книги.

Актуальною проблемою для усіх бібліотек з численними фондами стародруків залишається ретроспективна конверсія традиційних карткових каталогів та картотек у машиночитної формі.

Значним аспектом використання новітніх електронних технологій є виставлення книжкових пам'яток на Web-сторінках бібліотек. В 2007 г. На Web-сторінці Наукової бібліотеки будуть виставлені електронні каталоги видань XVI – XVII ст.

Напрями розвитку системи наукових комунікацій накреслено у Державній програмі “Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці” на 2006 –2010 роки, ухвалений Кабінетом Міністрів України (2005 р.)

Стратегії формування загальнодержавної інформаційно-комунікаційної системи освіти та науки створення та розвитку національних електронних інформаційних ресурсів, організації доступу до світових та загальні завдання бібліотек у реалізації вказаних проблем визначили керівники наукових установ та академіки НАН України. [11] Акцентовано увагу на таких електронних ресурсах, як бібліотечні електронні каталоги, тематичні бази даних, електронні реферативні журнали, електронні бібліотеки, що є важливим фактором включення відомостей про результати наукових досліджень української науки до національних та світових інформаційних ресурсів. [12] Всі ці перераховані електронні ресурси є в Науковій бібліотеці ОНУ. А серед 26 електронних баз створених співробітниками НБ — індивідуальні веб-сторінки вчених ОНУ з інформуванням про власні досягнення: публікації, патенти, дисертації, лекційні курси тощо. Йде робота представлення інформації про наукові досягнення ОНУ в Інтернеті.

Наукова бібліотека надає можливість знайомства з такими програмами, як: “ВІНІТІ” — інформаційні ресурси з науки і техніки; EBSCO — електронний доступ до повнотекстових журналів сфері бізнесу, гуманітарних та суспільних наук та інших академічних дисциплін, а також до популярних періодичних видань; Eastview — електронний доступ до повнотекстових журналів АН Росії та кращим періодичним виданням України у сфері гуманітарних та суспільних наук.

У рамках програми “електронна інформація для бібліотек eIFL” і міжнародного проекту INTAS Наукова бібліотека ОНУ має доступ до широкого спектру онлайн-інформаційних ресурсів і співробітники здійснюють інформаційне забезпечення науковців шляхом формування та надання доступу до баз даних, таких як:

– INTAS — електронна наукова інформація для бібліотек, наукових організацій, доступ до ресурсів видавництва “Blackwell Publishing”, “Springer”, “Kluwer”.

– Springer Link — інформаційна служба, яка надає доступ до більш 1200 найменувань журналів в електронному виді з науки, техніки і медицини.

– DOAJ — директорія журналів в відкритому доступі, охоплює безкоштовні, повнотекстові, наукові рецензовані журнали по різним категоріям, на багатьох мовах. Директорія включає до себе більш 1500 найменувань журналів, 380 з яких доступні для постійного розшуку.

З 2007 р. НБ ОНУ має доступ до електронної бібліотеки дисертацій Російської державної бібліотеки. Архів з 1944 року, а також доступ до нового БД “Всі енциклопедії Рубрикона.”

В останній час, важливим напрямком роботи ведучих вузівських бібліотек стало формування єдиного науково-інформаційного простору і розвиток корпоративної мережі бібліотек.

Кооперація з бібліографічного обслуговування діє і в методоб'єднанні вузівських бібліотек м. Одеси. Це сумісна діяльність з аналітичного розпису періодики Наукової бібліотеки ОНУ і бібліотек Медичного та Економічного університетів.

Важливий (та цілком природний) наслідок різнобічної науково-дослідницької роботи бібліотеки — регулярна участь у читаннях, круглих столах, конференціях, які проводяться академічними та науковими установами України та інших країн. Безпосереднє професійне спілкування дає можливість представити на суд колег свої досягнення та обговорити з ними нагальні питання. Переоцінити таку можливість неможливо, тому ми намагаємося залучити якомога більше наших співробітників до активної участі у житті бібліотечного товариства. За 2001-2005 рр. співробітники НБ прийняли участь у 46 конференціях, у тому числі — 17 міжнародних. Назвемо деякі з них: 4-та міжнародна наукова конференція “Бібліотека у контексті історії” (Москва, 24-26 жовтня 2001 р.), “Простір європейської культури в епоху Катерини II: книги, твори мистецтва, культурні практики” (Музей-садиба “Архангельське”, 12-14 вересня 2004 р.), VI міжнародна наукова конференція “Книга в Росії” (Санкт-Петербург, 29 листопада — 1 грудня 2004 р.), Міжнародна наукова конференція “Федоровські читання 2005” (Москва, 20-21 квітня 2005 р.). Бібліотека регулярно приймає участь у Кримських Міжнародних Воронцовських читаннях.

В свою чергу, бібліотека є організатором проведення наукових конференцій на своїй базі. Це всеукр. наукова конференція “Бібліотечно-інформаційна діяльність в українському державотворенні” (2001), науково-практична конференція “Мова та національна свідомість” (2001), науково-практична конференція “Мовна екологія як чинник гармонійного розвитку суспільства” (2002), міжнародна наукова конференція “Наукова бібліотека в сучасному суспільстві: Історія. Проблеми. Перспективи” (2002), міжнародна наукова конференція “Історичні колекції у книгозбірнях: проблеми збереження, вивчення і реконструкції” (2003), міжнар. науково-практична конференція “Українська ментальність: діалог світів” (2003), науково-практична конференція “Міжетнічна взаємодія як інструмент стабілізації суспільства” (2003), всеукраїнська науково-практична конференція для директорів бібліотек вищих навчальних закладів України “Сучасні інформаційні та бібліотечні технології на службі освіти і науки” (2005).

Наукова бібліотека приділяє велику увагу щорічній науковій конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників ОНУ, де НБ очолює секцію “Бібліотечно-бібліографічна справа”. На цій конференції, крім провідних спеціалістів нашої бібліотеки з доповідями виступають і спеціалісти вузівських бібліотек нашого міста.

Протягом багатьох років налагоджено плідне академічне співробітництво Наукової бібліотеки зуніверситетськими кафедрами. Ми залучаємо до укладацької діяльності співробітників університету із числа професорсько-викладацького складу та спеціалістів необхідної галузі при підготовці тематичних показників, оскільки в сучасних умовах бібліограф уже не в змозі однаково вільно орієнтуватись у всіх галузях знань та кваліфіковано оцінювати зміст всіх бібліографічних документів. Можна привести чимало прикладів такої вдалої кооперації. Перш за все, відзначимо проекти, які здійснюються спільно з кафедрою історії стародавнього світу і середніх віків (доц. О. О. Радзиховська), кафедрою зарубіжної історії (проф. І. С. Гребцова), Інститутом соціальних наук (доц. М. О. Шевчук).

Протягом чотирьох останніх років на базі відділу рідкісної книги та рукописів Наукової бібліотеки проводиться музейна практика студентів II курсу історичного факультета ОНУ. Декілька останніх років студенти історичного факультету в рамках археографічної практики розписують підшивки старих одеських газет “Одесский листок”, “Одесский вестник”, “Одесские новости” та ін., відбираючи цінні матеріали та фотографії з історії міста, економіки краю, благодійності та меценатству в ОНУ та ін.

Кооперація діяльності бібліотечних та академічних наукових установ України

Робота по реалізації вказаних проектів неможлива в ізоляції, без справжнього співробітництва з колегами з інших бібліотечних та академічних наукових установ. Наша бібліотека співпрацює з ведучими інформаційними центрами країни та зарубіжжя. Так, до біографічного словника “Українські бібліографи” (видання Парламентської бібліотеки України) ми надіслали матеріали про визначних бібліографів Наукової бібліотеки ОНУ, а для “Енциклопедії сучасної України” (Національна бібліотека України ім. В. Вернадського) готуємо матеріали та редагуємо тексти до біографічних статей про співробітників ОНУ. Брали участь у підготовці зведеного покажчика пам’ятних книг та статистичних оглядів губерній Російської імперії (для РДБ).

Високопрофесійні консультації співробітники нашої бібліотеки отримали у таких провідних спеціалістів з історії України, як член-кореспондент НАН України М. Котляр (Інститут історії України НАН України), проф. М. Крикун (Львівський національний університет ім. І. Франка), проф. О. Купчинський (Наукове товариство ім. Шевченка).

Безцінну допомогу у науковій атрибуції екземплярів, які вивчаються, а іноді — і в їх науковому описі — надають нам колеги з Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського НАН України (Г. І. Ковальчук, І. О. Римарович-Ціборовська), Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника НАН України (І. Б. Качур), Наукової бібліотеки Львівського університету ім. І. Франка (Н. П. Швець).

Зазначимо, що консультації спеціалістів особливо корисні і необхідні для якісного виконання описів колекцій стародруків, оскільки відсутні чи недостатньо представлені у наших фондах спеціальні (особливо новітні) методичні матеріали, каталоги і довідники.

Загальна справа вивчення історії формування та складу бібліотеки родини Воронцових об’єднує зусилля співробітників нашої бібліотеки з роботою, яка проводиться в Алупкінському державному палацовому та парковому музею-заповіднику.

Міжнародне співробітництво

Міжнародні зв’язки, контакти з бібліотечними установами країн близького та далекого зарубіжжя є важливим шляхом оптимізації традиційних й впровадження сучасних інформаційних технологій. Так, дуже актуально залишається проблема кооперації бібліотек в аспекті авторитетного контролю бібліографічних записів. Наведемо, що НБ ОНУ підтримує контакти з такими бібліотеками світу, як Національна бібліотека Франції, муніципальна бібліотека м. Монпельє (Франція), бібліотека університету Регенсбурга (Німеччина), Російська державна бібліотека, Російська національна бібліотека, Російська державна бібліотека іноземної літератури, БАН, бібліотека Московського університету, тощо, а також з деякими академічними дослідницькими центрами у Німеччині, Франції та Росії.

Видавнича діяльність

Впродовж 2001-2007 рр. Науковою бібліотекою ОНУ було видано 19 видань, серед яких монографія, довідкові видання, біобібліографічні покажчики, бібліографічні покажчики, біографічні словники, матеріали конференцій тощо. Всі вони надруковані в нашій університетській друкарні “Астропринт” за кошти Одеського національного університету.

Щодо до наших найближчих планів, планується випуск таких видань бібліотеки, як збірка статей та повідомлень “Джерела з історії України в виданнях XV-XVIII ст. у фондах Наукової бібліотеки ОНУ”, “Благодійність та меценатство в Новоросійському університеті: Бібліографічний покажчик”.

Серед перспективних проєктів — подальше вивчення історії формування приватних книжкових зібрань і створення їх каталогів як в друкованому виді, так і в електронній версії.

Сучасний етап розвитку Наукової бібліотеки характеризується зміною основних пріоритетів її діяльності. До традиційних вікових завдань збереження і збільшення книжкових зібрань додаються функції інформаційного центру, що має значну базу даних і забезпечує використання світової мережі і банків даних.

Кожна бібліотека — це живий організм. Як і людина вона має свою біографію: час народження, складне життя, в якому є різні сторони — не тільки добрі, а й важкі, навіть трагічні. Тут працюють фахівці, більшість з яких нерозривно пов'язала своє життя з бібліотекою. Для них пахощі книжкового та газетного пилу є рідними. Вони не лише зберігають, пестять любов'ю кожен книжку, часопис, газету, але й роблять все для того, щоб втілені в них знання віддавати у зріст наступним поколінням читачів.

Наукова бібліотека — централізований мозок наукового і учбового закладу. Скільки днів праці, скільки ночей без сна, скільки зусиль розуму, скільки надій та жахів, скільки довгих років ретельних пошуків втілено тут у дрібних друкарських шрифтах та рукописних аркушах, зібрано в тісному просторі бібліотечних полиць! Це — єдина скарбниця, яка відкрита для всіх, хто сюди приходить, і ціле море істини, відписане їм у спадок. Тут всі рівні. Це наші маяки в океані часу!

Література

1. Михневич И. Исторический обзор 40—летия Ришельевского лицея. — Одесса, 1857. — С. 130.
2. Маркевич А. И. Двадцатипятилетие Императорского Новороссийского университета: Историческая записка и академические списки. — Одесса, 1890. — С. 589.
3. Ведомость о состоянии библиотеки Императорского Новороссийского университета к 1 января 1913 года// Отчет о состоянии и деятельности Императорского Новороссийского университета за 1912 г. — Одесса, 1913. — С. 254.
4. Наукова бібліотека Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова: Історичний нарис: До 185-річчя заснування. — Одеса, 2002-С. 102.
5. Одеська Центральна Наукова бібліотека// Наука на Україні. — 1927. №2/4. — С. 310.
6. Боровой С. Наукова бібліотека в сучасних умовах. — К., 1930. — С. 54.
7. Боровой С. Воспоминания. — М.,-Ерусалим, 1993. — С. 135.
8. Одеська періодична преса за роки революції та громадянської війни (1917-1921)// Праці Одеської центральної наукової бібліотеки. — 1929. — Т. 3.
9. Повар, Милова. Путь библиотеки Одесского государственного университета// Одесский университет за 75 лет. — Одесса, 1940. — С. 193.
10. Самодурова В. В. Памятные страницы истории университетской научной библиотеки//Историческая память. — Одесса, 2000. — вып. 2. — С. 68-69.
11. Курас І. Інформаційні ресурси України: стратегія розвитку/ І. Курас//Бібл. вісн. — 2001. — №1. — С. 2-5.
12. Шамаєва Г. Електронні ресурси бібліотек України в інформаційному забезпеченні науки: стан та перспективи розвитку // Бібл. Планета — 2006. — №4(34). — С. 22.

М. А. Подрезова, директор

Начная библиотека

Одесского национального университета имени И. И. Мечникова

Ул. Преображенская, 24, г. Одесса, 65082, Украина

Тел. 726-04-01

НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УНИВЕРСИТЕТСКОЙ БИБЛИОТЕКИ: ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ, ТРАДИЦИОННЫЙ НАПРАВЛЕНИЯ И СОВРЕМЕННЫЕ ПРИОРИТЕТЫ

Резюме

В статье представлена история становления научно-исследовательской деятельности Научной библиотеки ОНУ. История возникновения одесского библиографического общества, научно-исследовательской комиссии, библиографического семинара и аспирантуры в университетской библиотеке.. Рассматриваются проблемы создания и развития электронных ресурсов в информационном обеспечении науки вузовской библиотеки, кооперация библиотек в области библиографического обслуживания.

Ключевые слова: Научная деятельность, библиографично-информационные ресурсы библиотеки, научные электронные ресурсы, информационно-аналитическая деятельность.

M. A. Podrezova, Director

Scientific Library of the Odessa Mechnikov National University

24, Preobragenskaya St., Odessa, 65082 Ukraine

Tel. 34 80 11; tel/fax 726 04 01

e-mail: libonu@ukr. net

TTE RESEARCH ACTIVITIES OF THE UNIVERSITY LIBRARY: HISTORY, TRADITIONAL TRENDS AND CONTEMPORARY PRIORITIES

Summary

The article deals with one of the most important components of the activities of the University Library, that is the research work of its staff. The history of the Odessa Bibliographical Society, research commission, bibliographical seminar for all higher educational institutions of Odessa is traced. Both traditional trends of research work and its up-to-date priorities are considered. The main electronic resources providing the progress of research activities are determined.

Keywords: research activities, bibliographical and information resources of the library, electronic resources, information and analytic activities.